

UNIUNEA EUROPEANĂ

Comitetul Regiunilor

RAPORTUL ANUAL PRIVIND SUBSIDIARITATEA 2012

Raportul anual privind subsidiaritatea 2012

1. Introducere

Ca răspuns la criza economică și financiară s-au luat măsuri importante de consolidare a guvernancei economice și financiare la nivelul UE; în același timp, crește presiunea pentru o mai bună coordonare a politicilor bugetare, economice și chiar sociale între statele membre. Pe lângă necesitatea sporită pentru o coordonare mai strânsă, este esențial să se mențină claritatea cu privire la repartizarea competențelor într-un sistem de guvernare pe mai multe niveluri prin luarea deciziilor la nivelul cel mai adecvat și cât mai aproape de cetățeni. Cu alte cuvinte, respectarea subsidiarității este cu atât mai importantă pentru a permite funcționarea Europei pe mai multe niveluri într-o situație de criză.

Prin urmare, în 2012, Comitetul Regiunilor (CoR) și-a consolidat poziția ca punct de referință pentru subsidiaritate în Uniunea Europeană. Pe parcursul celui de-al treilea an de punere în aplicare a Tratatului de la Lisabona și a noilor prevederi privind principiul subsidiarității, CoR și-a elaborat și redefinit strategia și și-a perfecționat instrumentele de monitorizare. Cel de-al treilea raport anual al CoR privind subsidiaritatea scoate în evidență și sintetizează noile evoluții.

Dreptul de a sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) în legătură cu încălcarea principiului subsidiarității reprezintă îmbunătățirea cea mai evidentă pentru rolul instituțional al CoR în ce privește subsidiaritatea¹. Nu numai atât, o serie de alte prevederi adoptate la Lisabona au consolidat, de asemenea, responsabilitatea CoR. Articolul din tratat privind principiul subsidiarității se referă în mod explicit la dimensiunea locală și regională², subliniind necesitatea de a respecta competențele autorităților locale și regionale din UE. În ce privește posibilitatea ca parlamentele regionale să fie consultate în cadrul procedurii de avertizare timpurie din perspectiva subsidiarității de către parlamentele naționale³, CoR, prin poziția sa instituțională, trebuie să sprijine parlamentele regionale, chiar dacă nu face parte oficial din această procedură. Garantarea faptului că deciziile sunt luate la nivelul de responsabilitate adecvat (european, central, regional sau local) și cât mai aproape de cetățeni, face parte din rolul ce revine în mod natural adunării reprezentative a autorităților locale și regionale din structura instituțională a UE.

¹ A se vedea articolul 8 din Protocolul nr. 2 privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității – denumit în continuare Protocolul nr. 2.

² A se vedea articolul 5 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE): „În temeiul principiului subsidiarității, în domeniile care nu sunt de competența sa exclusivă, Uniunea intervine numai dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional și local, dar datorită dimensiunilor și efectelor acțiunii preconizate, pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii.”

³ A se vedea articolul 6 din Protocolul nr. 2.

În consecință, CoR a adoptat o abordare care să cuprindă nu doar revizuirea juridică, ci și faza legislativă. Orice potențială acțiune în fața Curții de Justiție ar trebui să fie de ultimă instanță și să reprezinte ultimul pas al unui proces care include întreaga procedură de luare a deciziilor. Dacă se ajunge la acest stadiu juridic, acest lucru înseamnă că se recunoaște eșecul procesului legislativ. În schimb, CoR caută să consolideze cooperarea cu celelalte instituții ale UE pentru a avea legislația cea mai corespunzătoare posibil. CoR consideră că printre responsabilitățile sale se numără monitorizarea subsidiarității cât mai curând posibil, nu doar prin activități consultative regulate, ci și pe tot parcursul ciclului de elaborare a politicilor, și anume în etapa de concepere a politicilor și a legislației, precum și în etapele de punere în aplicare și de evaluare, ulterior intrării în vigoare a măsurilor.

Cel de-al treilea raport anual al CoR privind subsidiaritatea reflectă această abordare cuprinzătoare și cooperativă. Raportul cuprinde activitățile de monitorizare a subsidiarității din perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2012. Mai întâi sunt prezentate principalele caracteristici ale strategiei revizuite (partea a doua), urmate de etapele de punere în aplicare în 2012 (partea a treia). Apoi se analizează impactul prin examinarea conținutului avizelor CoR cu privire la subsidiaritate (partea a patra); totuși, este dificil să se tragă concluzii corecte după un an de tranziție, întrucât noile instrumente și strategia au fost puse în aplicare în a doua jumătate a anului 2012.

2. Adoptarea unei strategii revizuite pentru monitorizarea subsidiarității

În mai 2012, Biroul CoR a adoptat o nouă strategie⁴ de monitorizare a principiului subsidiarității. Obiectivul general al acestei strategii este ca CoR să devină punctul de referință în materie de subsidiaritate în cadrul UE, capabil să furnizeze analize de subsidiaritate de calitate, în principal în avizele sale, ceea ce va reprezenta contribuția sa la dezbaterile privind subsidiaritatea.

Noua strategie urmărește îndeosebi:

- să consolideze structura de guvernanță a monitorizării subsidiarității de către CoR;
- să stabilească o abordare globală care să permită monitorizarea subsidiarității de-a lungul întregului proces decizional al UE;
- să asocieze instituțiile UE și naționale relevante la aceste activități; și
- să consolideze intenția CoR de a sesiza, atunci când este necesar, Curtea de Justiție a UE.

4

Monitorizarea subsidiarității: o strategie revizuită pentru Comitetul Regiunilor, R/CdR 606/2012.

2.1 Guvernanță politică: Grupul de coordonare privind subsidiaritatea

Primul pilon al noii strategii, Grupul de coordonare privind subsidiaritatea este responsabil de guvernanța politică a activităților de monitorizare a subsidiarității ale CoR. Acest grup asigură, în decursul anului, o bună coordonare și o monitorizare politică a activităților de monitorizare a subsidiarității. Îndeosebi, răspunde de identificarea priorităților anuale în materie de subsidiaritate și de înaintarea de propuneri privind utilizarea instrumentelor și procedurilor celor mai adecvate ale rețelei de monitorizare a subsidiarității⁵, pentru a sprijini activitatea raportorilor CoR în cadrul procesului legislativ.

2.2 Abordare: un sistem cuprinzător de monitorizare a subsidiarității care să permită urmărirea întregului proces decizional al UE

Strategia revizuită indică în mod clar faptul că activitățile CoR de monitorizare a subsidiarității încep în faza prelegislativă. Pe baza concluziilor unei analize aprofundate a programului de lucru al Comisiei Europene și a foilor sale de parcurs pentru procesul legislativ, Grupul de experți în materie de subsidiaritate (funcționari aleși din cadrul rețelei de monitorizare a subsidiarității în funcție de experiența lor în materie de subsidiaritate și cunoștințele în materie de legislație a UE) va selecta o serie de inițiative ale UE care pot prezenta interes din perspectiva subsidiarității. În urma acestei selecții, Grupul de coordonare privind subsidiaritatea își va pregăti propunerea pentru programul de lucru al CoR legat de subsidiaritate, care este prezentată Biroului CoR spre adoptare.

Pe baza programului de lucru, administrația va stabili un sistem intern de semnalare timpurie pentru a asigura o monitorizare adecvată a propunerilor legislative ale UE și a inițiativelor fără caracter legislativ care ar putea prezenta probleme legate de subsidiaritate, ceea ce ar necesita intrarea în acțiune a CoR. De îndată ce sunt identificate astfel de cazuri, în cadrul CoR se lansează un proces care implică toți actorii politici și administrativi relevanți și duce la identificarea și planificarea activităților de monitorizare a subsidiarității pe parcursul întregului an, atât înainte, cât și după adoptarea de către Comisie a propunerilor sale.

În ceea ce privește conținutul, pentru a înlesni înțelegerea principiului și evaluarea coerentă a propunerilor UE, CoR face referire strict la condițiile stipulate în tratate⁶, și anume, UE nu trebuie să intervină în niciun domeniu de competență partajată decât atunci când o astfel de acțiune este considerată necesară și prezintă o valoare adăugată evidentă. Totuși, având în vedere că în actualul Protocol nr. 2 nu se menționează nici un criteriu concret de examinare a unei eventuale încălcări a principiului subsidiarității, CoR se bazează încă pe grila sa de evaluare a subsidiarității și

⁵ Consultări privind evaluarea impactului, consultări specifice și deschise, utilizarea planului de acțiune și a REGPEX, a se vedea punctul 2.3.

⁶ A se vedea articolul 5 alineatul (3) din TUE.

proporționalității⁷ care se referă la criteriile stabilite în protocolul anterior privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității (Protocolul nr. 30 din Tratatul de la Amsterdam). Ea nu se limitează doar la subsidiaritate⁸, ci subliniază și necesitatea definirii tipului de competență și a temeiului juridic al acțiunii UE la inițierea unei analize privind subsidiaritatea și pune în evidență legătura cu principiul proporționalității⁹ și importanța luării în considerare a elementelor care permit o mai bună legiferare în cadrul evaluării inițiativelor UE.

2.3 Instrumente de punere în aplicare: rețeaua de monitorizare a subsidiarității și grupul său de experți

Creată în 2007, rețeaua de monitorizare a subsidiarității este acum un instrument solid, care, la sfârșitul anului 2012, cuprindea 141 de parteneri¹⁰. Numărul membrilor și al reprezentanților a crescut din nou în 2012, în principal în rândul parlamentelor regionale (s-au alăturat Parlamentul landului Saxonia-Anhalt și Parlamentul landului Hamburg, precum și Adunarea regională a Insulelor Canare din Spania, iar din partea Italiei, Conferința președinților parlamentelor regionale din Italia); trebuie notată, de asemenea, consolidarea participării localităților neerlandeze prin intermediul asociațiilor lor. În prezent, rețeaua de monitorizare a subsidiarității cuprinde autoritățile locale și regionale și asociațiile acestora din întreaga UE, cu excepția Estoniei. Aceasta sprijină toate activitățile de monitorizare a subsidiarității ale CoR, în vederea unei informări a raportorilor și membrilor CoR din punctul de vedere al subsidiarității de bună calitate, astfel încât avizele CoR să includă evaluări corecte ale subsidiarității.

Cu toate că se publică un buletin de informare privind subsidiaritatea de două ori pe an, iar partenerii au câteva ocazii de a se întâlni în decursul anului, rețeaua funcționează în principal prin intermediul site-ului web, care cuprinde o secțiune dedicată regiunilor cu competențe legislative, îndeosebi în contextul sistemului de avertizare timpurie: REGPEX. Consultările partenerilor rețelei de monitorizare a subsidiarității (fie deschise, bazate pe contribuțiile spontane ale partenerilor, fie specifice, lansate la solicitarea unui raportor) rămân principalele instrumente de operare în contextul pregătirii unui proiect de aviz de către un raportor al CoR. O altă cale de cooperare cu Comisia Europeană este consultarea în faza prelegislativă, în vederea evaluării impactului asupra autorităților locale și regionale al anumitor propuneri ale Comisiei și prevenirii apariției ulterioare a unor probleme legate de subsidiaritate. Planul de acțiune, prin care se pot crea grupuri de lucru formate din cinci până la zece parteneri, completează consultările. Este un mod de analiză a anumitor domenii de politică într-o manieră mai calitativă.

7

A se vedea <http://www.cor.europa.eu/subsidiarity>, sub titlul „Set de instrumente în domeniul subsidiarității” (*Subsidiarity Toolkit*). Din 2007, grila a fost creată și redefinită de administrația CoR și recunoscută, printre alții, de DG ale Comisiei Europene și utilizată de o serie de parteneri instituționali [a se vedea, de exemplu, Orientările Comisiei Europene privind evaluarea impactului, SEC(2009) 92 și Raportul Comisiei privind subsidiaritatea și proporționalitatea din 2009 (al 16-lea raport „O mai bună legiferare” 2008, COM(2009) 504 final)].

8

Menită să răspundă la întrebarea „Este cazul ca UE să intervină?”

9

Menită să răspundă la întrebarea „Cum trebuie să intervină UE?” și care se aplică și în cazul competențelor exclusive ale UE.

10

Lista completă a partenerilor se găsește în anexa 1; situația la data de 31 decembrie 2012.

Însă în ce privește instrumentele, principala inovare a strategiei revizuite este crearea unui grup de experți în materie de subsidiaritate la nivel local și regional, care sprijină activitatea Grupului de coordonare privind subsidiaritatea și activitățile de consultare ale CoR, în general. Sarcina Grupului de experți este să-și aducă contribuția la Programul de lucru anual privind subsidiaritatea și să fie la dispoziția raportorilor CoR, dacă este necesar.

3. Strategia în practică: monitorizarea în etapele anterioare, stabilirea mai precisă a priorităților, colaborarea mai strânsă cu parlamentele și guvernele regionale

Adoptată în mai, strategia revizuită a fost pusă în aplicare în următoarele luni ale anului 2012; principalele realizări au fost cele de mai jos.

3.1 Crearea Grupului de coordonare privind subsidiaritatea și a Grupului de experți în materie de subsidiaritate

Grupul de coordonare privind subsidiaritatea a fost înființat în septembrie 2012. Acesta include un membru din fiecare grup politic: Jean-François Istasse (BE-PSE), Mark Hendrickx (BE-AE), Graham Tope (UK-ALDE) și Michael Schneider (DE-PPE), președintele și coordonatorul rețelei de monitorizare a subsidiarității. Prima ședință a grupului a avut loc la 30 noiembrie 2012, dar și-a început activitatea imediat în septembrie prin numirea celor 16 membri ai Grupului de experți în materie de subsidiaritate.

În ce privește Grupul de experți în materie de subsidiaritate, cei 16 experți de la nivel local și regional s-au întâlnit pentru prima dată la 25 octombrie 2012. Obiectivul a fost selectarea dintre inițiativele menționate în programul de lucru 2013 tocmai lansat de Comisia Europeană a celor care ar trebui monitorizate cu prioritate din punctul de vedere al subsidiarității. Prezentarea programului de lucru de către funcționarii Comisiei a fost urmată de o dezbatere, în urma căreia Grupul de experți a identificat o serie de inițiative selectate pe baza următoarelor trei criterii cumulative: inițiativele trebuie: (1) să prezinte interes politic clar pentru autoritățile locale și regionale; (2) să aibă legătură cu competențele autorităților locale și regionale și (3) să aibă o potențială dimensiune de subsidiaritate.

3.2 Pregătiri pentru un program de lucru al CoR privind subsidiaritatea pe 2013

Lista întocmită de Grupul de experți a constituit o bază importantă pentru Grupul de coordonare privind subsidiaritatea care a elaborat programul de lucru al CoR privind subsidiaritatea, adoptat ulterior de Birou la 30 ianuarie 2013. Activitățile CoR de monitorizare a subsidiarității din 2013 se vor concentra pe cinci priorități selectate¹¹. Cu toate acestea, se subliniază că flexibilitatea este esențială, iar prioritățile pot fi revizuite pe parcursul anului, în lumina calendarului instituțional sau a

¹¹

Patru inițiative prevăzute în programul de lucru al CE pe 2013 (facturarea electronică în domeniul achizițiilor publice, centura albastră pentru o piață unică a transporturilor maritime, revizuirea politicii și legislației privind deșeurile și cadrul de evaluare a situației climatice și energetice pentru permiterea unei extracții neconvenționale a hidrocarburilor în condiții de siguranță și securitate), precum și „Mobilitatea urbană”.

conținutului efectiv al inițiativelor care nu era cunoscut pe deplin la momentul selectării acestor domenii prioritare.

3.3 REGPEX, schimbul între parlamentele regionale

REGPEX este o sub-rețea a rețelei de monitorizare a subsidiarității, deschisă parlamentelor și guvernelor regionale cu competențe legislative. A fost creată cu scopul de a sprijini aceste regiuni în exercitarea rolului lor în procesul de monitorizare a subsidiarității în cadrul legislației UE, în special în contextul sistemului de avertizare rapidă de după adoptarea tratatului și al consultării posibile de către parlamentele naționale. REGPEX a fost lansată în februarie 2012. Ea reflectă și este legată de IPEX¹², Platforma pentru schimbul interparlamentar în UE, dedicată parlamentelor naționale.

3.3.1 Principalele funcții

REGPEX oferă un motor de căutare care leagă inițiativele UE cu analiza acestora efectuată de parlamentele și guvernele regionale. De asemenea, asigură accesul direct la surse relevante de informare care pot susține redactarea analizei subsidiarității, cum ar fi evaluările de impact efectuate de Comisia Europeană. Este un instrument de selectare a priorităților pentru monitorizarea subsidiarității. „Dosarele de avertizare rapidă” prezintă informații privind inițiative selectate și cuprind exerciții coordonate, la care sunt invitate parlamentele și guvernele regionale să-și împărtășească și să facă publică poziția lor pe parcursul fazei de avertizare rapidă de 8 săptămâni. Un astfel de dosar a fost prezentat în 2012 cu privire la proiectele de directivă privind achizițiile publice și concesiunile [COM(2011) 895, 896 și 897]. În contextul acestor dosare, s-au analizat și s-au sintetizat contribuțiile parlamentelor și guvernelor regionale într-un raport de analiză transmis raportorului CoR.

3.3.2 De la baza de date la rețea

REGPEX reprezintă și o platformă de coordonare a regiunilor din UE. La sfârșitul anului 2012, cuprindea 39 de parlamente și 28 de guverne din 74 de regiuni cu competențe legislative din UE. În curând vor fi disponibile on-line detalii cu privire la cele 74 de parlamente regionale, inclusiv date de contact. Profilurile vor fi prezentate prin cartografierea regiunilor UE. În următoarele luni se va testa un sistem al corespondenților regionali REGPEX.

Partenerii din parlamentele și guvernele regionale ale REGPEX s-au întâlnit pentru prima dată la 12 decembrie 2012 pentru a evalua funcționarea bazei de date, a obține feedback de la utilizatori și a discuta evoluțiile viitoare, în prezența reprezentanților Comisiei Europene, ai Parlamentului European, ai parlamentelor naționale și ai IPEX. Mesajul clar al întâlnirii a fost: REGPEX n-ar trebui văzut doar ca o bază de date tehnică. Parlamentele și guvernele regionale sunt doritoare să li se audă vocea în procesul legislativ al UE, iar REGPEX este perceput cu siguranță ca un instrument folosit în acest scop, având un puternic potențial pentru schimbul de informații, ținând seama de constrângerile de

12

www.ipex.eu

timp, precum și pentru coordonare. Platforma a fost salutăată și de alte instituții UE. În special Comisia Europeană primește contribuțiile privind subsidiaritatea direct de la regiuni, care furnizează informații valoroase, chiar dacă nu există un temei juridic în tratate pentru a le include în mod formal în procesul legislativ. REGPEX poate fi un punct de contact interesant în acest sens. De asemenea, poate fi un instrument util de facilitare a schimbului de informații între parlamentele naționale și regionale.

În 2013, CoR va continua dezvoltarea instrumentului și va încuraja parlamentele și guvernele regionale să facă schimb de opinii și să-și facă publică poziția privind REGPEX.

3.4 Consultări

Consultările au continuat în 2012 prin intermediul site-ului web al Rețelei de monitorizare a subsidiarității. Consultările specifice sunt lansate la solicitarea raportorilor CoR, iar, începând din mai 2012, acestea pot fi inițiate și de Grupul de coordonare privind subsidiaritatea. În 2012 au avut loc două consultări de acest gen: una cu privire la *mecanismul Conectarea Europei* [COM (2011) 659], la solicitarea raportorului Ivan Žagar (SI-PPE), care s-a desfășurat între 29 noiembrie 2011 și 15 ianuarie 2012 și o consultare cu privire la Comunicarea Comisiei Europene privind *Optimizarea avantajelor obținute de pe urma măsurilor UE în domeniul mediului: creșterea încrederii prin ameliorarea cunoștințelor și a capacității de reacție* [COM(2012) 95], în contextul pregătirii Avizului *Către un al 7-lea program de acțiune pentru mediu – o mai bună punere în aplicare a legislației de mediu a UE*, elaborat de dna raportor Nilgun Canver (UK-PSE), care s-a desfășurat între 25 mai și 6 iulie 2012¹³.

În plus, partenerii rețelei își pot prezenta analizele privind subsidiaritatea referitoare la oricare propunere a UE. Acestea vor fi încărcate pe site-ul web și, dacă este cazul, transmise raportorului CoR relevant.

Prima consultare a Grupului de experți în materie de subsidiaritate a fost organizată la sfârșitul anului 2012. Aceasta n-a fost legată de o anumită propunere a UE, ci a fost organizată la solicitarea dlui Franz Schausberger (AT-PPE), în contextul pregătirii unui aviz din proprie inițiativă pentru care a fost numit raportor: *Deconcentrarea în Uniunea Europeană și locul autonomiei locale și regionale în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor UE*. Consultarea s-a desfășurat în perioada 21 noiembrie 2012 - 3 ianuarie 2013¹⁴.

În cele din urmă, CoR a cooperat cu Comisia Europeană în contextul pregătirii evaluării de impact al celui de-al 4-lea pachet feroviar. În primul rând, Comisia Europeană a lansat o consultare a autorităților locale și regionale prin intermediul rețelelor și platformelor CoR, incluzând rețeaua de monitorizare a subsidiarității, iar în al doilea rând, CoR și-a transmis propriile întrebări autorităților

¹³ Rapoartele de consultare sunt publicate pe site-ul web al rețelei de monitorizare a subsidiarității www.cor.europa.eu/subsidiarity la rubrica „Activities”, apoi „Consultations”.

¹⁴ Idem.

locale și regionale în acest domeniu, în perioada 11 mai - 21 iunie 2012. În ciuda timpului scurt, au fost primite 11 contribuții de la autorități din 7 state membre¹⁵. Toate contribuțiile au fost transmise Comisiei Europene, împreună cu un raport al consultării.

3.5 Planul de acțiune al rețelei de monitorizare a subsidiarității

Planul de acțiune al rețelei de monitorizare a subsidiarității a fost lansat în 2009, ca rezultat al celei de-a 4-a Conferințe privind subsidiaritatea. Acesta încurajează autoritățile locale și regionale să identifice și să facă schimb de cele mai bune practici în procesul de punere în aplicare a obiectivelor de politică ale UE în spiritul principiului subsidiarității, ținând seama în mod deosebit de implicarea organizațiilor societății civile. Planul este o completare a activităților rețelei de monitorizare a subsidiarității în domenii specifice de politică a UE, în lumina subsidiarității, pe o perioadă de un an.

În 2012, rețeaua s-a concentrat pe planul său de acțiune privind noua politică în domeniul TEN-T. Pentru a analiza acest domeniu de politică din punctul de vedere al subsidiarității și al guvernanței pe mai multe niveluri, orașul Gothenburg și regiunea Västra Götaland au creat un grup al autorităților locale și regionale. Acest grup s-a reunit pentru prima dată în decembrie 2011 și a organizat un schimb de opinii cu membrii Comisiei COTER a CoR: dnii Ivan Žagar (SI-PPE), Väino Halligmäki (EE-ALDE) și Uno Silberg (EE-AE) în cadrul celei de-a doua întâlniri la sfârșitul lui februarie 2012.

Grupul de lucru a finalizat un raport care include o analiză a noii politici în domeniul TEN-T din punctul de vedere al subsidiarității și al guvernanței pe mai multe niveluri, precum și o serie de bune practici prezentate de membrii grupului. În plus, o serie de concluzii politice urmăresc să prezinte o sinteză a opiniilor autorităților locale și regionale cu privire la noua politică în domeniul TEN-T și implicațiile acesteia. O parte a acestor concluzii a fost prezentată în cadrul unui atelier pe tema subsidiarității cu ocazia manifestării Open Days, la 10 octombrie 2012. Atelierul a fost prezidat de dl Michael Schneider (PPE-DE), coordonatorul rețelei de monitorizare a subsidiarității; printre vorbitori s-au numărat dl Ismail Ertug (deputat în Parlamentul European, DE-PSE), dl Jean-Eric Paquet (directorul rețelei europene a mobilității, DG MOVE), cei doi raportori ai CoR în domeniu, dl Bernard Soulage (FR-PSE) și dl Ivan Žagar (SI-PPE), dl Johan Nyhus (viceprimar al orașului Göteborg), dna Mimmi von Troil (consilier regional al Västra Götaland) și dna Anna Livieratou, reprezentantă a Agenției Executive TEN-T.

Pentru prima dată, planul de acțiune al rețelei a inclus un schimb direct cu membrii CoR și a permis membrilor grupului să colaboreze îndeaproape cu raportorii CoR.

¹⁵ Idem.

4. Subsidiaritatea în avizele CoR

În 2012, CoR a adoptat 71 de avize¹⁶. 70% dintre acestea (49) includ o trimitere explicită la aplicarea principiului subsidiarității, în conformitate cu articolul 51 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Comitetului Regiunilor, iar 43% prezintă o poziție clară cu privire la modul în care inițiativa respectivă respectă principiul subsidiarității.

Aproximativ jumătate din avizele care nu includ o trimitere la subsidiaritate (22) au fost adoptate fie cu privire la inițiative nelegislative (comunicări, cărți verzi sau rapoarte), fie la inițiative ale CoR (avize din proprie inițiativă) și la solicitarea Comisiei Europene (avize prospective); cele două categorii de avize din urmă nu privesc deci un anumit document finalizat. Cu toate acestea, șase dintre avizele care nu respectă articolul 51 alineatul (2) din Regulamentul de procedură au fost adoptate cu privire la propuneri în domenii politice în care consultarea CoR este obligatorie, adică propuneri care îndeplinesc criteriile formale pentru o acțiune juridică în anulare a CoR pe motive de subsidiaritate.

Următoarele avize adoptate de CoR în 2012 trebuie subliniate pentru relevanța lor din punctul de vedere al subsidiarității; unele au exprimat preocupări cu privire la respectarea principiilor subsidiarității și proporționalității sau chiar au invocat încălcarea principiilor: un aviz din proprie inițiativă, *Crearea unei culturi europene a guvernantei pe mai multe niveluri: inițiative în continuarea Cărții albe a Comitetul Regiunilor* (CdR 273/2011); Avizul privind *propunerea de regulament general privind fondurile cadrului strategic comun* (CdR 4/2012); Avizul privind *propunerea de regulament privind FEDER* (CdR 5/2012); Avizul privind *propunerea de regulament privind Fondul Social European* (CdR 6/2012); Avizul privind *revizuirea orientărilor TEN-T și mecanismul conectarea Europei* (CdR 648/2012); Avizul privind *pachetul aeroportuar* (CdR 649/2012); Avizul „*Către un al șaptelea program de acțiune pentru mediu: o mai bună implementare a legislației de mediu a UE*” (CdR 1119/2012); Avizul „*Pachet de măsuri privind achizițiile publice*” (CdR 99/2012); Avizul «*Pachetul „Protecția datelor”*» (CdR 625/2012) și Avizul privind *detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii* (CdR 1185/2012)¹⁷.

În 2012 a crescut semnificativ numărul avizelor cu privire la propuneri legislative (42), o continuare a tendinței observate deja în 2011. Peste jumătate dintre acestea se referă la inițiative în domenii politice cu competențe partajate, în care este obligatorie consultarea CoR. Mai mult, în comparație cu 2011, crește sistematic numărul cazurilor în care avizele CoR semnalează probleme legate de respectarea principiului subsidiarității sau identifică chiar prevederi în proiectele de propuneri care încalcă principiul subsidiarității.

După cum s-a observat în anii precedenți, cu siguranță, subsidiaritatea este un punct de referință în elaborarea avizelor. Cu toate acestea, date fiind noile prerogative și responsabilități ale CoR, toate avizele referitoare la propuneri legislative în domenii de consultare obligatorie ar trebui să includă în mod sistematic o evaluare cu privire la respectarea principiului subsidiarității.

¹⁶ A se vedea anexa 2 care cuprinde o sinteză a avizelor adoptate în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2012.

¹⁷ A se vedea anexa 3 pentru mai multe detalii referitoare la fiecare aviz.

Calitatea trimerilor la subsidiaritate din avizele CoR ar trebui să beneficieze de rolul de monitorizare al noului Grup de coordonare privind subsidiaritatea, care poate atrage atenția raportorilor la posibile lipsuri și poate prezenta amendamente care să susțină trimiterile la subsidiaritate din proiectele de aviz prezentate la sesiunile plenare. Membrii Grupului de coordonare și-au exercitat acest drept și au prezentat un amendament, susținut de raportor, la avizul privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii.

5. Concluzii

În mod clar, 2012 a fost un an al accelerării monitorizării subsidiarității de către CoR, incluzând lansarea unei noi strategii. Bazându-se pe instrumente solide de monitorizare, CoR și-a reafirmat abordarea cuprinzătoare, considerând monitorizarea subsidiarității ca o responsabilitate pe parcursul întregului ciclu de elaborare a politicilor. CoR și-a consolidat cooperarea cu instituțiile UE - în special în cadrul Protocolului de cooperare cu Comisia Europeană - și cu alte instituții implicate în verificarea subsidiarității în cadrul inițiativelor UE, cum ar fi parlamentele naționale sau regionale. Avizele sale reflectă tot mai mult evaluări substanțiale ale respectării principiului subsidiarității și fac sugestii pentru îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor.

Programul de lucru privind subsidiaritatea 2013 este prima încercare structurată de monitorizare a inițiativelor UE în etapele anterioare. Sub orientarea Grupului de coordonare privind subsidiaritatea și cu sprijinul experților în materie de subsidiaritate de la nivel local și regional din cadrul Grupului de experți privind subsidiaritatea, acest program va permite CoR să-și asume în continuare responsabilitățile în acest domeniu, în beneficiul tuturor cetățenilor.

Este nevoie de timp pentru ca noua structură de guvernanță și noile instrumente de monitorizare să dea cu adevărat roade. Organizarea în 2013 a celei de-a șasea conferințe privind subsidiaritatea împreună cu Bundesratul german, la Berlin, va fi o bună ocazie pentru evaluare. Instituțiile de la nivelul UE, național, regional și local vor fi invitate să ia parte la procesul de evaluare a statutului și impactului principiului subsidiarității asupra luarea deciziilor la nivelul UE în contextul post-Lisabona.

Organizarea viitoarei conferințe privind subsidiaritatea împreună cu și la sediul Bundesrat-ului este un semn clar. Parlamentele naționale și Comitetul Regiunilor, în rolul de gardieni ai principiului subsidiarității, recunoscuți de tratate, ar trebui să se unească să evalueze inițiativele UE din diferitele lor perspective. CoR se angajează ferm să acționeze în acest sens, iar conferința va explora căi în acest scop.

Appendix 1

List of partners
The CoR Subsidiarity Monitoring Network

141 partners at 31 December 2012

Parliaments or assemblies representing regions
with legislative powers

Lower Austria State Parliament	Austria
Burgenland State Parliament	Austria
Carinthia State Parliament	Austria
Tyrol State Parliament	Austria
Vorarlberg State Parliament	Austria
Flemish Parliament	Belgium
Walloon Parliament	Belgium
Brussels-Capital Region Parliament	Belgium
French Community Parliament	Belgium
Åland Parliament	Finland
Bavarian State Parliament	Germany
Baden-Württemberg State Parliament	Germany
Hesse State Parliament	Germany
North Rhine-Westphalia State Parliament	Germany
Lower Saxony State Parliament	Germany
Saxony-Anhalt State Parliament	Germany
Schleswig-Holstein State Parliament	Germany
Thüringen State Parliament	Germany
Hamburg City Parliament	Germany
Emilia Romagna Regional Legislative Assembly	Italy
Marche Regional Legislative Assembly	Italy
Sardinia Regional Legislative Assembly	Italy
Tuscany Regional Legislative Assembly	Italy
Trento Autonomous Province Legislative Assembly	Italy
Friuli – Venezia Giulia Regional Assembly	Italy
Abruzzo Regional Assembly	Italy
Calabria Regional Assembly	Italy
Piedmont Regional Assembly	Italy
Azores Legislative Assembly	Portugal
Madeira Legislative Assembly	Portugal

Asturias Legislative Assembly	Spain
Basque Regional Parliament	Spain
Canary Islands Regional Assembly	Spain
Catalan Regional Parliament	Spain
Extremadura Regional Assembly	Spain
Galician Regional Parliament	Spain
Navarre Regional Parliament	Spain
Welsh National Assembly	United Kingdom
Northern Ireland Assembly (NIA)	United Kingdom

Governments or executives representing regions
with legislative powers

Lower Austrian State Government	Austria
Vienna City Municipal Executive	Austria
Steiermark State Government	Austria
Vorarlberg State Government	Austria
Upper Austrian State Government	Austria
Flemish Government	Belgium
Bavarian State Government	Germany
Hesse State Government	Germany
Lower Saxony State Government	Germany
Saxony State Government	Germany
Rhineland-Palatinate State Government	Germany
Hamburg City Senate	Germany
Abruzzo Regional Government	Italy
Bolzano/Bozen – South Tyrol Provincial Government	Italy
Lombardy Regional Government	Italy
Piedmont Regional Government	Italy
Veneto Regional Government	Italy
Emilia Romagna Regional Government	Italy
Azores Regional Government	Portugal
Madeira Regional Government	Portugal
Basque Government	Spain
Canary Islands Government	Spain
Galicia Regional Government	Spain
Madrid Regional Government	Spain
Valencia Regional Government	Spain
Murcia Regional Government	Spain
Asturias Regional Government	Spain
Scottish Government	United Kingdom

Local or regional authorities without legislative powers

Sofia City	Bulgaria
Zlín City	Czech Republic
Auvergne Regional Council	France
Dunkirk Urban Community	France
Eure General Council	France
Augsburg City	Germany
Erlangen Municipality	Germany
Patras Municipality	Greece
Budapest City	Hungary
Alessandria Province	Italy
Radviliškis District Municipality	Lithuania
Flevoland Provincial Government	Netherlands
Twente Network City – (inc. municipalities of Almelo, Borne, Hengelo, Enschede and Oldenzaal)	Netherlands
Overijssel Province	Netherlands
Łódź City	Poland
Łódź Region Marshal's office	Poland
Wielkopolska Region Marshal's office	Poland
Pomeranian Regional Parliament	Poland
Masovian Region Marshal's office	Poland
Silesian Region Government	Poland
Tavira City	Portugal
Hunedoara City	Romania
Galați County Council	Romania
Košice Autonomous Region Government	Slovakia
Nitra Self Governing Region	Slovakia
Izola City	Slovenia
Barcelona Provincial Council	Spain
Ceuta Autonomous City	Spain
Madrid City	Spain
Gothenburg	Sweden
Västra Götaland County	Sweden
Skåne Regional Government	Sweden

Associations of regional and/or local authorities

Arco latino	European association
Assembly of European Regions	European association
Association of European Border Regions	European association
Conference of European Regional Legislative Assemblies (CALRE)	European association
Council of European Municipalities and Regions (CEMR)	European association
Eurocities	European association
REGLEG	European association
Austrian State Governors' Conference	Austria
Union of Cyprus Municipalities	Cyprus
Danish Regions	Denmark
Denmark Local Government	Denmark
Association of Finnish Local and Regional Authorities	Finland
Association of Mayors and Elected Representatives of Lozère	France
Conference of Atlantic Arc Cities	France
French Regions Association	France
German Association of Towns and Municipalities	Germany
German County Association	Germany
Association of Prefectoral Authorities of Greece (ENAE)	Greece
AICCRE - Italian Section of the Council of European Municipalities and Regions	Italy
Conference of the Presidents of the Italian Regional Parliaments	Italy
Union of Italian Provinces (UPI)	Italy
Latvian Association of Local and Regional Governments	Latvia
Lithuanian Association of Local Authorities	Lithuania
Association of the Provinces of the Netherlands (IPO)	Netherlands
Association of Netherlands Municipalities (VNG)	Netherlands
Association of Romanian Municipalities	Romania
Association of Romanian Cities	Romania
National Union of County Councils	Romania
Association of Municipalities of Aragon	Spain
Federation of Provinces and Municipalities of Extremadura	Spain
Association of Swedish Local and Regional Authorities (SALAR)	Sweden
Convention of Scottish Local Authorities (COSLA)	United Kingdom

CoR national delegations

Irish Delegation to the CoR	Ireland
Luxembourg Delegation to the CoR (Syvicol)	Luxembourg
Maltese Delegation to the CoR	Malta
Romanian Delegation to the CoR	Romania
United Kingdom Delegation to the CoR (LGA)	United Kingdom

National Parliaments

Austrian Federal Council (Bundesrat)	Austria
French Senate	France
Hellenic Parliament	Greece
Italian Senate	Italy
Portuguese Assembly of the Republic	Portugal

Appendix 2: Overview of opinions adopted between 1 January and 31 December 2012

CoR commission	Number of opinions adopted from 1 January 2012 to 31 December 2012	Number of opinions on legislative proposals	Number of opinions containing an explicit reference to subsidiarity (Rule 51(2))*	Number of opinions containing an assessment of compliance with subsidiarity principle	Related SMN consultation	Number of opinions adopted in a policy area of mandatory CoR consultation	
						Legislative proposals	Non- legislative initiatives
CIVEX	12	5	10	3	1	0	0
COTER	14	10	9	6	1	10	2
ECOS	13	9	8	5	3	2	1
EDUC	10	7	10	8	0	4	2
ENVE	12	4	9	7	3	4	7
NAT	9	6	3	2	0	2	1
BUDG	1	1	0	0	0	0	0
TOTAL	71	42	49	31	8	22	13

* Rule 51(2) of the Rules of Procedure of the CoR, which states that "Committee opinions shall contain an explicit reference to the application of the subsidiarity and proportionality principles", entered into force on 10 January 2010.

CIVEX

Overview of opinions adopted between 1 January 2012 and 31 December 2012

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory¹⁸	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking
Own-initiative opinion CdR 273/2011 fin (CIVEX)	16 February 2012	Building a European culture of multilevel governance: follow-up to the Committee of the Regions' White Paper	No	No	No	N/A ¹⁹	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making, multi-level governance)
COM(2011) 274 final of 18 May 2011 COM(2011) 275 final of 18 May 2011 COM(2011) 276 final of 18 May 2011 CdR 197/2011 fin (CIVEX)	16 February 2012	Opinion on the Victims' Package	Yes	No	No	No	Yes (subsidiarity, proportionality)
COM(2011) 455 final CdR 199/2011 fin (CIVEX)	15 February 2012	New European Agenda For Integration	No	No	Yes ²⁰	No	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making, multi-level governance)

¹⁸ During the legislative procedure.

¹⁹ The opinion is an assessment of multilevel governance in the EU, therefore the principle of subsidiarity is an overall concern and an assessment of compliance of the latter is not relevant.

²⁰ Although not technically taking place within the context of an impact assessment, the aim of this consultation was to provide the European Commission (DG HOME) with input from local and regional authorities with regard to the Second European Agenda on Integration, which was then being drafted. The report of the consultation together with all contributions received was transmitted to the European Commission via a letter from the CoR Secretary General on 25 May 2011. The results of the consultation were also used by Mr Kalogeropoulos (EL/EPP) in the preparation of his draft opinion.

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ¹⁸	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking
COM(2011) 637 final of 13 October 2011 CdR 364/2011 fin (CIVEX)	16 February 2012	Increasing the impact of EU Development Policy: an Agenda for Change	No	No	No	No	Yes (better governance)
COM(2011) 666 final CdR 365/2011 fin (CIVEX)	3 May 2012	Opinion on The enlargement strategy and main challenges 2011-12 (Communication)	No	No	No	No	Yes (subsidiarity, multi-level governance)
COM(2011) 735 final CdR 10/2012 fin (CIVEX)	3 May 2012	Opinion on Family reunification (Green Paper)	No	No	No	No	Yes (subsidiarity, proportionality, multi-level governance)
COM(2011) 743 final CdR 9/2012 fin (CIVEX)	18 July 2012	Opinion on the Communication from the Commission on The Global Approach to Migration and Mobility	No	No	No	No	Yes (subsidiarity, better law-making, multi-level governance)
COM(2011) 835 final CdR 11/2012 fin (CIVEX)	18 July 2012	Opinion on the Communication from the Commission on enhanced intra-EU solidarity in the field of asylum – An EU agenda for better responsibility-sharing and more mutual trust	No	No	No	Yes	Yes (subsidiarity, proportionality)
COM(2011) 749 final COM(2011) 750 COM(2011) 751 COM(2011) 752 COM(2011) 753 CdR 12/2012 fin (CIVEX)	18 July 2012	Opinion on EU financial instruments in Home Affairs	Yes	No	No	No	Yes (better law-making, multi-level governance)

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ¹⁸	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking
COM(2011) 758 COM(2011) 759 COM(2011) 884 CdR 13/2012 fin (CIVEX)	18 July 2012	Opinion on the EU financial instruments in Justice and Citizenship	Yes	No, except for Art. 168(4) (safety measures for public health)	No	Yes (compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making)
COM(2011) 837, 838, 839, 840, 842, 843, 844, 865 final CdR 732/2012 (CIVEX)	9 October 2012	Opinion on Global Europe: a new approach to financing EU external action	Yes	No	No	No	Yes (subsidiarity, better law-making, multi-level governance)
COM(2011)293, 308 final COM(2012) 85 final CdR 1269/2012 (CIVEX)	10 October 2012	Opinion on the Package on protection of the licit economy	Yes	No	No	Yes	Yes (subsidiarity)

COTER

Overview of opinions adopted between 1 January 2012 and 31 December 2012

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory²¹	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2011) 610 final CdR 371/2011 (COTER)	15 February 2012	Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC) as regards the clarification, simplification and improvement of the establishment and implementation of such groupings	Yes	Yes	No	No	Yes (better law-making, multi-level governance)
COM(2011) 615 final CdR 4/2012 (COTER)	3 May 2012	Opinion on the proposal for a Regulation on the funds covered by the Common Strategic Framework	Yes	Yes	No	Yes (non-compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making, multi-level governance)
COM(2011) 614 final CdR 5/2012 (COTER)	3 May 2012	Opinion on the proposal for a Regulation on the ERDF	Yes	Yes	No	Yes (calls on the European Commission to review the draft regulation, taking greater account of the principles of subsidiarity and proportionality)	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making)

²¹ During the legislative procedure.

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²¹	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2011) 607 final CdR 6/2012 (COTER)	3 May 2012	Opinion on the proposal for a Regulation on the ESF	Yes	Yes	No	Yes (non-compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making)
COM(2011) 612 final CdR 7/2012 (COTER)	3 May 2012	Opinion on the proposal for a Regulation on the Cohesion Fund	Yes	Yes	No	No	Yes (subsidiarity, multi-level governance)
COM(2011) 650 final CdR 8/2012 (COTER)	3 May 2012	Opinion on Revising the TEN-T Legislative Framework	Yes	Yes	No	Yes (compliance)	Yes (proportionality)
Outlook opinion CdR 650/2012 (COTER)	19 July 2012	Opinion on Future cities: environmentally and socially sustainable cities	No	No	No	No	Yes (multi-level governance)
COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD) CdR 647/2012 (COTER)	19 July 2012	Opinion on the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on specific provisions for the support from the European Regional Development Fund to the European territorial cooperation goal	Yes	Yes	No	No	Yes (better law-making)

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²¹	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM (2011) 665 and COM (2011) 659 CdR 648/2012 (COTER)	19 July 2012	Opinion on the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Connecting Europe Facility	Yes	Yes	Yes (targeted consultation from 29 November 2011 to 15 January 2012, mentioned in the opinion)	Yes (compliance)	Yes (subsidiarity)
COM(2011) 823 final COM(2011) 828 final COM(2011) 824 final COM(2011) 827 final CdR 649/2012 (COTER)	19 July 2012	Opinion on the Airport Package	Yes	Yes	No	Yes (non-compliance)	No
COM(2012) 128 final CdR 1272/2012 (COTER)	10 October 2012	Opinion on the Revised EU strategy for the Baltic sea region	No	Yes	No	No	Yes (multi-level governance)
SWD(2012) 106 final CdR 1683/2012 (COTER)	29 November 2012	Opinion on the Code of Conduct on Partnership	No	No	No	No	Yes (subsidiarity, proportionality, multi-level governance)

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory²¹	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
CdR 1684/2012 (COTER)	29 November 2012	Opinion on Community led local development	No	Yes ²²	No	No	Yes (subsidiarity)
COM(2012) 496 final CdR 2027/2012 (COTER)	29 November 2012	Opinion on a Common strategic framework	Yes	Yes	No (consultation of the Europe 2020 Platform)	No	Yes (proportionality, multi-level governance)

²²

As far as economic, social and territorial cohesion are concerned; will depend on each legal basis of possibly forthcoming legislative proposals.

ECOS

Overview of opinions adopted between 1 January 2012 and 31 December 2012

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory²³	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
Own-initiative opinion COM(2011) 594 final CdR 332/2011 (ECOS)	15 February 2012	A common system of financial transaction tax and amending Directive 2008/7/EC	Yes	No	No	Yes (compliance)	No
Referral letter from the Commission of 28 October 2011 Outlook Opinion CdR 333/2011 (ECOS)	15 February 2012	Child Poverty	No	Yes	No	No	No
Outlook Opinion CdR 56/2012 (ECOS)	4 May 2012	Opinion on Active Ageing: Innovation – Smart Health – Better Lives	No	No	No	Yes (compliance)	Yes (proportionality, multi-level governance)
COM(2011) 609 final CdR 335/2011 (ECOS)	3 May 2012	Opinion on EU Programme for social change and innovation	Yes	Yes	No	No	No

²³ During the legislative procedure.

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²³	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
Outlook Opinion Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on <i>the European Globalisation Adjustment Fund for the period 2014-2020</i> COM(2011) 608 final CdR 334/2011 (ECOS)	3 May 2012	Opinion on European Globalisation Adjustment Fund for the period 2014-2020	Yes	Yes	No	No	Yes (multi-level governance)
COM(2011) 685 final COM(2011) 684 final COM(2011) 683 final COM(2011) 681 final CdR 14/2012 (ECOS)	19 July 2012	Opinion on the responsible businesses package	Yes	No	No	No	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making, administrative burdens)
COM(2011) 897 final CdR 100/2012 (ECOS)	19 July 2012	Opinion on the award of concessions contracts	Yes	No	Yes (first Early Warning System consultation through REGPEX)	No	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making)
COM(2011) 834 final CdR 98/2012 (ECOS)	9 October 2012	Opinion on the Programme for the competitiveness of enterprises and small and medium-sized enterprises (2014-2020)	Yes	No	No	No	No

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²³	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2012) 55 final CdR 747/2012 (ECOS)	10 October 2012	Opinion on the White paper – an agenda for adequate, safe and sustainable pensions	No	No	No	Yes (compliance)	Yes (proportionality)
COM(2011) 895 & 892 final CdR 99/2012 (ECOS)	9 October 2012	Opinion on the Public Procurement Package	Yes	No	Yes (first Early Warning System consultation through REGPEX)	Yes (non-compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making, administrative burdens)
COM(2012) 209 final CdR 1528/2012 (ECOS)	29 November 2012	Opinion on EU State Aid Modernisation (SAM)	No	No	No	No	Yes (better law-making)
COM(2012) 131 final COM(2012) 130 final CdR 1185/2012 (ECOS)	29 November 2012	Opinion on the posting of workers in the framework of the provision of services	Yes	No ²⁴	Yes ²⁵	Yes (non-compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality)
COM(2012) 35 final CdR 1364/2012 (ECOS)	29 November 2012	Opinion on the Statute for a European Foundation (FE)	Yes	No	No (however, publication of positions on REGPEX)	No	Yes (subsidiarity, better law-making)

²⁴ Following the legal basis chosen by the Commission (Art. 352 TFEU).

²⁵ Letter of 9 July 2012 from the rapporteur to SMN members asking them to respond to a number of questions.

EDUC

Overview of opinions adopted between 1 January 2012 and 31 December 2012

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²⁶	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
Own initiative opinion CdR 191/2011 (EDUC)	15 February 2012	The future of the European capital of culture	No	Yes	No	No	Yes (subsidiarity)
COM(2011) 567 final CdR 290/2011 (EDUC)	16 February 2012	Modernisation of higher education	No	Yes	No	Yes (compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality)
COM(2011) 788 final CdR 400/2011 (EDUC)	4 May 2012	Opinion on Erasmus for all – Proposal for a Regulation	Yes	Yes	No	No	Yes (subsidiarity, better law-making)
COM(2011) 657 final CdR 399/2011 (EDUC)	4 May 2012	Opinion on Trans-European telecom networks – Proposal for a Regulation	Yes	Yes	No	Yes (compliance)	Yes (proportionality)
COM(2011) 785 final CdR 401/2011 (EDUC)	19 July 2012	Opinion on the Creative Europe Programme	Yes	Yes	No	Yes (compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality, better law-making)
COM(2011) 809 final CdR 402/2011 (EDUC)	19 July 2012	Opinion on Horizon 2020 (The Framework Programme for Research and Innovation)	Yes	No	No	Yes (compliance)	Yes (proportionality, better law-making)

²⁶

During the legislative procedure.

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²⁶	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2012) 9, 10, 11 final CdR 625/2012 (EDUC)	10 October 2012	Opinion on the Data Protection package	Yes	No	No, however publication of positions of Regional Parliaments on REGPEX	Yes (non-compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality)
COM(2011) 877 & 882 final CdR 626/2012 (EDUC)	10 October 2012	Opinion on the Review of the directive on re-use of public sector information and open data	Yes	No	No, however publication of positions of Regional Parliaments on REGPEX	Yes (compliance)	Yes (subsidiarity, proportionality, multi-level governance)
COM(2012) 60 final CdR 1112/2012 (EDUC)	30 November 2012	Opinion on Innovating for Sustainable Growth: A Bioeconomy for Europe	No	No ²⁷	No	Yes (compliance)	Yes (multi-level governance)
COM(2012) 407 final CdR 2077/2012 (EDUC)	30 November 2012	Opinion on the Proposal for a Decision establishing a Union action for the European Capitals of Culture for the years 2020 to 2033	Yes	Yes	No	Yes (compliance)	No

²⁷

As far as research/innovation, agriculture, competitiveness of industry are concerned. Mandatory consultation for environment; will depend on each legal basis of possibly forthcoming legislative proposals.

ENVE

Overview of opinions adopted between 1 January 2012 and 31 December 2012

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory²⁸	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2011) 321 final CdR 190/2011 (ENVE)	16 February 2012	Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation of the Environmental Noise Directive in accordance with Article 11 of Directive 2002/49/EC	No	No	No	No	Yes (subsidiarity, proportionality, multi-level governance)
Referral by the Danish Presidency of 12 January 2012 CdR 85/2012 (ENVE)	4 May 2012	Opinion on Energy efficiency in cities and regions incl. a focus on the differences between rural districts and cities	No	Yes	No	No	No
Letter from the European Commission vice-president of 19 July 2011 CdR 329/2011 (ENVE)	3 May 2012	Outlook opinion on Review of EU Air Quality and Emissions Policy	N/A (not yet, the legislative proposals are still to come)	Yes	Yes (targeted consultation from 18 October to 2 December 2011, mentioned in the opinion)	No	Yes (multi-level governance)

²⁸

During the legislative procedure.

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²⁸	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2011) 874 final – 2011/0428 COD CdR 86/2012 (ENVE)	19 July 2012	Opinion on the establishment of the Programme for the Environment and Climate Action (LIFE)	Yes	Yes	Yes (in the framework of an impact assessment consultation during the pre-legislative phase in 2011)	Yes	Yes (proportionality, better law-making, multi-level governance)
COM(2011) 658 final - 2011/0300 (COD) CdR 20/2012 (ENVE)	19 July 2012	Opinion on the Proposal for a Regulation on Guidelines for trans-European energy infrastructure and repealing Decision No 1364/2006/EC	Yes	Yes	No	Yes (compliance)	No
COM(2011) 789 final CdR 87/2012 (ENVE)	19 July 2012	Opinion on the Proposal for a Regulation on a mechanism for monitoring and reporting greenhouse gas emissions and for reporting other information at national and Union level relevant to climate change	Yes	Yes	No	Yes (compliance)	Yes (proportionality, better law-making, multi-level governance)

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²⁸	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2011) 885 final – CdR 88/2012 (ENVE)	10 October 2012	Opinion on the Energy Roadmap 2050	No	Yes ²⁹	No	No	Yes (better law-making, multi-level governance)
Own-initiative opinion CdR 89/2012 (ENVE)	10 October 2012	Opinion on Regional-specific approaches to climate change in the EU based on the example of mountainous regions	No	Yes ³⁰	No	No	Yes (subsidiarity)
Presidency referral CdR 1751/2012 (ENVE)	10 October 2012	Opinion on Adaptation to climate change and regional responses: the case of coastal regions	No	Yes ³¹	No	Yes (compliance)	Yes (proportionality, multi-level governance)

²⁹ As far as energy- or environment-related issues are concerned – will depend on each legal base of possibly forthcoming legislative proposals.

³⁰ As far as energy- or environment-related issues are concerned – will depend on each legal base of possibly forthcoming legislative proposals.

³¹ As far as energy- or environment-related issues are concerned – will depend on each legal base of possibly forthcoming legislative proposals.

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ²⁸	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2012) 95 final CdR 1119/2012 (ENVE)	30 November 2012	Opinion "Towards a 7 th Environment Action Programme: Better implementation of EU environment law"	No	Yes	Yes (targeted consultation of the SMN which ran from 25 May to 6 July 2012)	Yes	Yes (subsidiarity, better law-making, multi-level governance)
COM(2011) 876 final – 2011/0429 (COD) CdR 1120/2012 (ENVE)	30 November 2012	Opinion on priority substances in the field of water policy	Yes	Yes	No (however, publication of positions on REGPEX)	Yes (compliance)	Yes (proportionality)
COM(2012) 46 final CdR 1121/2012 (ENVE)	30 November 2012	Opinion on The implementation of the Soil Thematic Strategy and ongoing activities	No	Yes	No	Yes	Yes (subsidiarity, proportionality, better regulation, administrative burdens)

NAT

Overview of opinions adopted between 1 January 2012 and 31 December 2012

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ³²	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2011) 709 final CdR 67/2012 (NAT)	4 May 2012	Opinion on the proposal for a regulation on "Health for Growth, the third multi-annual programme of EU action in the field of health for the period 2014-2020	Yes	Yes	No	Yes (compliance)	Yes (better law-making, administrative burdens)
COM(2011) 707 final CdR 66/2012 (NAT)	4 May 2012	Opinion on the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a consumer programme 2014-2020	Yes	No	No	No	Yes (better law-making)

³²

During the legislative procedure.

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ³²	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2011) 625 final/2, COM(2011) 626 final/2, COM(2011) 627 final/2, COM(2011) 628 final/2, COM(2011) 629 final, COM(2011) 630 final, COM(2011) 631 final CdR 65/2012 (NAT)	4 May 2012	Opinion on the proposals on the reform of the Common Agricultural Policy and the Rural Development Policy after 2013	Yes	No	No	Yes	Yes (subsidiarity, better law-making, multi-level governance)
COM(2011) 416 final - COM(2011) 417 final - COM(2011) 418 final - COM(2011) 424 final - COM(2011) 425 final CdR 239/2011 (NAT)	4 May 2012	Opinion on the Proposals on the reform of the common fisheries policy	Yes	No	No	No	Yes (proportionality, good governance)
COM(2011) 934 final CdR 740/2012 (NAT)	19 July 2012	Opinion on Union Civil Protection Mechanism	Yes	No	No	No	Yes (better law-making, multi-level governance)

Opinion reference #	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory ³²	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion?	Other mention of subsidiarity / proportionality / better lawmaking?
COM(2011) 804 final CdR 34/2012 (NAT)	9 October 2012	Opinion on the European Maritime and Fisheries Fund (EMFF)	Yes	Yes	No	No	Yes (better law-making, multi-level governance)
COM(2011) 782 final CdR 741/2012 (NAT)	9 October 2012	Opinion on Developing a maritime strategy for the Atlantic Ocean area	No	Yes ³³	No	No	Yes (multi-level governance)
COM(2012) 79 final CdR 1749/2012 (NAT)	30 November 2012	Opinion on the European Innovation Partnership: Agricultural Productivity and Sustainability	No	No	No	No	Yes (multi-level governance)
COM(2012) 225 final CdR 1750/2012 (NAT)	29 November 2012	Opinion on A European Consumer Agenda – boosting confidence and growth	No	No	No	No	Yes (subsidiarity, proportionality)

³³

As far as territorial cohesion is concerned – will depend on each legal base of possibly forthcoming legislative proposals.

BUDG

Overview of opinions adopted between 1 January 2012 and 31 December 2012

Opinion reference	Date	Title	Legislative proposal?	Policy field within which consultation of the CoR is mandatory³⁴	SMN consultation	Assessment of compliance with subsidiarity principle in the opinion	Other reference to subsidiarity / proportionality / better lawmaking in the opinion
COM(2012) 42 final COM(2012) 388 final CdR 1777/2012 (BUDG)	9 October 2012	Opinion on The new multiannual financial framework post-2013	Yes	No	No	No	Yes (better law-making)

³⁴ During the legislative procedure.

Appendix 3

KEY OPINIONS ADOPTED IN 2012 WITH REGARD TO SUBSIDIARITY AND PROPORTIONALITY

1. Own-initiative opinion: Building a European culture of multilevel governance: follow-up to the Committee of the Regions' White Paper
(CdR 273/2011, adopted on 15 February 2012)

This opinion confirmed the CoR's political commitment expressed in its White Paper on Multilevel Governance adopted on 17 June 2009³⁵ and highlighted a number of political principles and directions to ensure that its project for Building Europe in partnership is achieved.

It particularly developed the concept of multilevel governance as "*based on coordinated action by the EU, the Member States and regional and local authorities according to the principles of subsidiarity and proportionality and in partnership, taking the form of operational and institutionalised cooperation in the drawing-up and implementation of the European Union's policies*". Furthermore, it stressed the link between multilevel governance and subsidiarity, the latter relating to the remits of the various tiers of government and the former focusing on their interaction.

In the opinion, the CoR pointed out that it has taken the initiative of creating a Multilevel Governance Scoreboard at European Union level which will help to measure annually to what extent the main principles and mechanisms of this type of governance have been taken into account in the European Union's political cycle. Also, the CoR has undertaken to draw up its European Union Charter for Multilevel Governance, which will seek to incorporate a shared understanding of European governance into the European Union's core values and should lead to greater participation by local and regional authorities in the exercise of European democracy.

2. Opinion on the proposal for a Regulation on the funds covered by the Common Strategic Framework
(COM(2011) 615 final, CdR 4/2012, adopted on 3 May 2012)

In the opinion, the CoR welcomed the fact that "*the ESF will remain in the sphere of cohesion policy as a key instrument for jobs, for improving people's skills and for social inclusion*" but insisted "*however that in accordance with the subsidiarity principle regional and competent local authorities should be responsible for choosing investment priorities and distributing the Structural Funds between the ERDF and the ESF*".

One of the amendments to the Commission's proposal thus specified that "[i]n accordance with the subsidiarity principle, the managing authorities shall autonomously choose the thematic objectives

³⁵ CoR White Paper on Multilevel Governance, CdR 89/2009 fin.

and investment priorities on which overall EU support shall be concentrated." In the reason for the amendment it is explained that although the CoR endorses the principle of concentrating the bulk of resources on a limited number of thematic objectives/investment priorities it considers that *"the choice of objectives and priorities should be left to the managing authorities which will adapt the goals of the Europe 2020 strategy and the Common Strategic Framework to local conditions."*

In the opinion, the CoR furthermore *"reject[ed] the proposed accreditation of management and control authorities. The implementation of cohesion policy by the Member States is in line with the subsidiarity principle in the EU. Accreditation of state authorities by other state authorities has no basis in administrative law in some Member States and interferes in the organisational sovereignty of Member States."*

3. Opinion on the proposal for a Regulation on the ERDF
(COM(2011) 614 final, CdR 5/2012, adopted on 3 May 2012)

The opinion stated the CoR's view that *"the European Commission's draft regulation overly restrict[ed] the ERDF's scope for funding and [did] not allow Member States and regions the necessary room for manoeuvre in terms of regional and structural policy to meet the goals of the treaty and the Europe 2020 strategy with tailor-made territorial measures"* and that *"[i]t restrict[ed] the scope for using the ERDF to support the introduction of integrated territorial development strategies which take account of the respective territorial strengths and needs and in so doing make a major contribution to boosting economic growth and employment"*.

More generally, the opinion called for greater account to be taken of the principles of subsidiarity and proportionality in the negotiations so that ERDF support *"does not become centralised, overregulated and highly bureaucratic"*. It called on the European Commission to review the draft regulation accordingly in consultation with the Council and the European Parliament.

4. Opinion on the proposal for a Regulation on the ESF
(COM(2011) 607 final, CdR 6/2012, adopted on 3 May 2012)

In the opinion, the CoR raised concerns regarding a number of points in the Commission proposal, such as for instance those relating to thematic concentration, *"because they will limit scope to tailor ESF support to the needs and particularities of individual regions, which raise issues of conflict with the subsidiarity and proportionality principles"*.

The CoR then recalled that *"the Commission is bound under the Treaties to respect the subsidiarity principle and that this is a matter of particular interest to the CoR, since Article 2 of the Protocol on the application of the principles of subsidiarity and proportionality stipulates that consultations conducted during the process of enacting legislation should 'take into account the regional and local dimension of the action envisaged'; furthermore, Article 5 of the same protocol specifies that justification must be provided for Commission proposals. Since the present proposal simply invokes in*

the usual general and vague terms the need for ESF interventions to be effective, it can hardly be said to meet this specification".

Furthermore, the CoR found that the proposal was not in compliance with the principle of subsidiarity as regards the chosen method and procedure for pursuing the aim of thematic concentration: *"while welcoming the aim of thematic concentration, is against the Commission's chosen method and procedure for pursuing this goal, as set out in Article 4(3) of the proposal for a Regulation: prescribing very high rates of concentration for allocations to each operational programme, ranging from 80% to 60% depending on the category of region, in up to four of the total 18 investment priorities, is incompatible with the principles of subsidiarity and proportionality, as this may not prove adequate to cover the particular needs and priorities of each region".*

5. Opinions on the Revision of the TEN-T Guidelines and Connecting Europe Facility

(COM(2011) 650, COM (2011) 665 and COM (2011) 659; CdR 8/2012 and CdR 648/2012, respectively adopted on 3 May and 19 July 2012)

In 2012, the Action Plan of the Subsidiarity Monitoring Network focused on these two opinions, allowing for the first time direct exchange between CoR rapporteurs and members of the Network. Moreover, a targeted SMN consultation on the Connecting Europe Facility took place at the beginning of the year. Finally, the Thematic Subsidiarity Workshop held during the Open Days 2012 was attended by Mr Soulage (FR/PES) and Mr Zagar (SL/EPP), both CoR rapporteurs for the above mentioned opinions. The CoR has expressed its support to these two initiatives and has recalled the importance of involving local and regional authorities in all phases of the different procedures.

6. Opinion on the Airport Package

(COM(2011) 823 final, COM(2011) 828 final, COM(2011) 824 final, COM(2011) 827 final, CdR 649/2012, adopted on 19 July 2012)

In the opinion, the CoR found that several points of the Commission's proposal were in breach with the principle of subsidiarity.

The CoR agreed "that in line with the Balanced Approach, the most cost-efficient measure should be chosen in order to achieve noise abatement objectives but considers that the proposed right of scrutiny for the Commission exceeds its powers according to the principle of subsidiarity. Operating restrictions must be imposed by regional authorities with due regard to the local situation and to local specifics. An additional right of scrutiny for the Commission is neither necessary nor proportionate".

Consequently, the CoR deleted Article 10 on operating restrictions from the Commission's proposal considering that, *"as currently worded, [the relevant provision] could call regional mediation agreements into question. These agreements between airports, the relevant region and citizens are often reached after years of difficult and exhausting negotiations. The German Bundesrat, Austrian Bundesrat, French Senate and Dutch First Chamber concluded that the Commission's right of scrutiny under Article 10 is in breach of the European Union's principle of subsidiarity."*

Furthermore, the CoR considered that *"the proposed right of the European Commission to designate individual 'network airports', whereby it can require Member States to treat individual airports distinctly and separately, exceeds its powers according to the principle of subsidiarity."*

7. Opinion "Towards a 7th Environment Action Programme (EAP) – better implementation of EU environment law"

(COM(2012) 95 - Improving the delivery of benefits of EU environment measures: Building confidence through better knowledge and responsiveness (COM), CdR 1119/2012, adopted on 30 November 2012)

The rapporteur of this opinion, Ms Canver (UK/PES), was able to use the outcome of a targeted consultation of the SMN which ran from 25 May to 6 July 2012. In its opinion, the CoR noted that the Commission makes no assessment of the various options set out in its communication (COM(2012) 95), in terms of their compatibility with the principle of subsidiarity. Furthermore, the CoR considered that the options presented in the communication are *"insufficiently well-developed for the CoR to form a definitive view, with much depending on whether (and how) the European Commission decides to take some of these forward."*

With this reservation, the opinion referred to the consultation of the SMN, noting that the contributions *"generally indicate that the options in the Communication, when fully formulated, are unlikely to constitute a significant breach of subsidiarity"* and highlighted *"however, that whereas there is support for an upgrade of the existing framework for inspections, there may be some resistance in the SMN to this being made binding and to the creation of an EU inspection body. Similarly, whereas there is support for criteria for handling of complaints by Member States, some SMN members may prefer for these to be non-binding recommendations. There appears to be an acceptance that the EU should define the conditions for efficient and effective access to national courts on EU environment law."*

8. Opinion on the Public Procurement Package and Opinion on the award of concessions contracts

(COM(2011) 895 and 896 final, CdR 99/2012, adopted on 9 October 2012; and COM(2011) 897 final, CdR100/2012, adopted on 19 July 2012)

The two opinions benefited from the first coordinated exercise organised by the CoR with regional parliaments and governments through REGPEX. Partners were invited to share their positions during the early warning phase, from 11 January to 8 March 2012. A report, analysing and summarising the contributions of twelve SMN partners and referring to reasoned opinions adopted by national parliaments during the same period, was drawn up and forwarded to the two CoR rapporteurs appointed on this legislative package, Mr Kool (NL/PES) for concessions and Ms Segersten-Larsson (SV/EPP) on public procurement.

Eventually, the opinion on concessions made a general statement to the effect that the proposal "*must show due regard for the subsidiarity principle: local and regional authorities should remain free to choose whether they will carry out works and services themselves or outsource them to third parties*". The opinion on public procurement went further in expressing concern. It pointed out that "*the proposal contravenes the Member States' right to organise their own administration and is in breach of the subsidiarity principle*".

9. Opinion on the Data Protection package

(COM(2012) 9, 10, 11 final, CdR 625/2012, adopted on 10 October 2012)

The opinion acknowledged that "*insofar as it concerns the private sector, there is good reason to try to fully harmonise parts of European data protection law by replacing it with a regulation*". However, it noted that the package of the General Data Protection Regulation and the Directive relating to the police and justice attracted objections concerning its compliance with the principles of subsidiarity and proportionality. Indeed, a number of regional parliaments and governments have expressed concerns.

The opinion questioned the choice of instrument for the General Data Protection Regulation, i.e. a rather abstract regulation giving the Commission some power for delegated acts, including in essential matters. It considered that processing by public authorities of personal data and the sphere of employment law should continue to be governed by a directive. Furthermore, it also expressed doubts as to "*whether regulation of exclusively national-level data processing by way of a proposal for a directive relating to the police and justice falls within the legislative competence of the European Union or complies with the principles of subsidiarity and proportionality*".

10. Opinion on the posting of workers in the framework of the provision of services

(COM(2012) 131 final; COM(2012) 130 final; CdR1185/2012, adopted on 29 November 2012)

This opinion was adopted after the Proposal for a Council Regulation on the exercise of the right to take collective action within the context of the freedom of establishment and the freedom to provide services ("Monti II") was withdrawn by the Commission as a result of the activation of the "Yellow card" procedure by national parliaments. However, the CoR stated in the opinion that it shared the view that the right to strike is clearly excluded of the scope of EU legislation and that the proposal lacked a legal basis in this area.

Moreover, the opinion stressed that "*if the Commission had maintained its proposal for a regulation, in the light of reasoned opinions adopted by national parliaments as well as positions expressed at regional level through the CoR, the latter could have considered taking the necessary steps to lodge an ex-post appeal against it for breaching the principle of subsidiarity in terms of both the choice of legal basis and insufficient evidence of the added value of EU action in this area*". The opinion also pointed out that the CoR will continue to monitor these matters very closely.